Prezídiá Copa-Cogeca riešili premnoženú zver, pesticídy, uhlíkové poľnohospodárstvo a obchod medzi EÚ, Ukrajinou a Ruskom

Vo svetle prebiehajúceho vojnového konfliktu pri hraniciach EÚ sa prirodzene preskupujú priority. Ešte prednedávnom diskutované témy sa zdajú byť dnes vzdialené. Klimatický samit v Glasgowe sa zdá byť za horizontom dlhším ako štyri mesiace: prechod na obnoviteľnú energiu v priebehu pár dní ustúpil energetickej bezpečnosti. Obdobne aj ciele Európskej zelenej dohody, resp. horizonty ich plnenia sa nateraz zdajú obsolentné.

Prezídiá Copa-Cogeca konané v dňoch 24.-25. februára sa konali bezprostredne po inváziii ruskej armády na Ukrajinu a skôr naplánovaná agenda už bola prerokovávaná aj vo svetle tejto udalosti a jej dopadov. Nad rámec programu bola prezentovaná informácia k aktuálnemu stavu obchodu – predovšetkým s agropotravinárskym tovarom – medzi EÚ a Ruskom a EÚ a Ukrajinou. Rusko je piatym najväčším obchodným partnerom EÚ a EÚ je pre Rusko najväčším obchodným partnerom. EÚ je taktiež najvýznamnejším obchodným partnerom pre Ukrajinu. Aktuálne je agropotravinársky obchod narušený, keďže hlavná obchodná trasa cez čiernomorské prístavy je kvôli vojne nefuknčná – otázne je, ako sa bude situácia vyvíjať ďalej – aj vo vzťahu k uvaleným sankciám. Copa-Cogeca (ďalej C-C) už mala bilaterálne stretnutie s Komisiou s požiadavkou, aby boli na podporu poľnohospodárstva EÚ k dispozícii všetky dostupné nástroje. Viackrát bolo počas stretnutia zdôraznené, že dopad sa bude v členských krajinách líšiť. Napríklad Írsko je úplne odkázané na dovoz hnojív – na rozdiel od napríklad Poľska, ktoré má vlastnú produkciu. Aj tá je však viazaná na ruský plyn. V každom prípade však ruská agresia bude mať dopad na agropotravinársky sektor EÚ.

Zároveň však prezidenti Copy aj Cogecy odmietli zásadne prepracovať prerokovávané materiály pôvodnej agendy na základe zmenenej situácie – ako požadovali napríklad zástupcovia poľských poľnohospodárov.

Najživšou témou rokovaní bola **regulácia populácie veľkých mäsožravcov**. Komisia prijala rozhodnutie, že prílohy smernice 92/43/EHS o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín sa nebudú prispôsobovať úrovniam populácie jednotlivých druhov, čo je v hrubom rozpore s právnou požiadavkou smernice, aby druhy uvedené v prílohe IV tam boli len pod podmienkou, že sú ohrozené. Na pôde Rady EÚ AGRIFISH predložila 25.11.2021 slovenská delegácia podporovaná AT, CZ, FI, DE, RO poznámku pre informáciu o tejto problematike. V Európskom parlamente je aktuálne napätie ohľadom kompetencie – COMENVI tvrdí, že téma spadá pod smernicu o biotopoch a COMAGRI tvrdí, že sa týka hospodárskych zvierat. Zástupca DG ENVI H. Delgado Rosa, prítomný na rokovaní prezídií, neustále a pomerne iracionálne zdôrazňoval spolunažívanie medzi ľuďmi a šelmami kvôli ochrane prírody. Prezidentka Copa C. Lambert ostro kritizovala tento postoj. C-C nerozumie, prečo Komisia nechce zmeniť zastarané pravidlá vzhľadom na premnoženie (údaje o populáciách sú tiež podhodnotené). Stanovisko C-C: Niekoľko členských štátov má výnimky na riadenie populácií mäsožravcov (napr. Lotyšsko, Fínsko). **Je potrebné, aby Komisia umožnila ďalšiu flexibilitu pri vytváraní výnimiek z riadenia populácií povolených smernicou o biotopoch**. C-C plánuje usporiadať verejné podujatie na tému veľkých mäsožravcov s cieľom priblížiť túto problematiku v Bruseli. Sekretariát C-C tiež oslovil stále zastúpenie ČR, aby prediskutoval tému v rámci nadchádzajúceho českého predsedníctva v Rade EÚ. V Taliansku sa na začiatku marca uskutočnia protesty – hlavne kvôli premnoženým diviakom.

Ďalšou z prerokovávaných tém bola **revízia smernice o trvalo udržateľnom využívaní pesticídov**. Komisia má 23. marca zverejniť návrh revízie, pričom podľa uniknutej verzie zo začiatku

februára bude navrhované zníženie 50% platiť na úrovni krajín – s možným znížením na 45%, resp. 25% len vo zvláštnych prípadoch. SPPK sa vzhľadom na uniknutú verziu revízie obrátilo na MPRV s otázkou, aký postoj MPRV zaujme v prípade, že bude odsúhlasené takéto významné 50%-né zníženie aplikácie POR. MPRV sa odmietlo vyjadriť predtým, ako bude zverejnená oficiálna verzia revízie smernice 2009/128/ES. SPPK už dlhodobo vyjadruje nesúhlas s návrhom Komisie, keďže podľa štatistík je SR pod dolnou hranicou, teda priemerom všetkých krajín EÚ v používaní POR. V tejto súvislosti generálny sekretár C-C P. Pesonen povedal, že podľa DG SANTE bude každý členský štát dotknutý znížením POR – nielen krajiny ktoré sú nad priemerom EÚ. V súvislosti s percentom zníženia zostáva viacero nezodpovedaných otázok – napríklad, či budú zohľadnené doterajšie úsilia o zníženie POR, aký bude referenčný rok a samotná deľba cieľa medzi členské krajiny.

Uhlíkové poľnohospodárstvo bolo – aspoň nateraz – významnou témou na pôde EÚ. Komisia 15. decembra 2021 zverejnila oznámenie o obnovení trvalo udržateľných uhlíkových cyklov, v ktorom predstavila pripravovaný legislatívny návrh o certifikácii odstraňovania uhlíka, ktorý zverejní koncom roka 2022. Poľnohospodári a lesníci majú byť v rámci uhlíkového poľnohospodárstva odmeňovaní za záchyty uhlíka, ktoré svojou činnosťou generujú – na základe predaja uhlíkových kreditov. Aj keď mnoho otázok zostáva nevyriešených (postupy, náklady zavedenia, monitorovanie a vykazovanie uhlíkových kreditov, neistota príjmu, legislatívne bariéry, a pod.), záujem začína pripomínať zlatú horúčku. Poľnohospodári vidia možný zdroj príjmu a znečisťovatelia zase spôsob, ako svoje emisie kompenzovať a nie znižovať. C-C v tomto smere okrem iného vyzýva k hybridnému modelu financovania – okrem súkromných aj z verejných zdrojov – a to mimo SPP (štátna pomoc, EÚ fondy), keďže SPP bola navrhovaná ešte pred zverejnením komunikácie k uhlíkovému poľnohospodárstvu. Ak by takto boli pokryté náklady prechodu na uhlíkové poľn. (alebo aspoň čiastočne), poľnohospodári a lesníci by mohli predávať kredity iným verejným či súkromným subjektom. Cena kreditov by mala byť stanovená trhovo (aktuálne je cena výrazne pod cenou emisných povoleniek) – systém by mal fungovať na zmluvnom nie regulačnom základe. C-C ale opätovne zdôrazňuje, že tieto iniciatívy nemôžu kolidovať s potravinovou bezpečnosťou. Kredity by tiež mali zostať v rámci poľnohospodárstva, resp. hospodárenia na pôde – aby nedochádzalo ku kompenzácii zlyhaní znižovať emisie v iných sektoroch (kredity zo Škótska by nemali kompenzovať emisie v USA). Systém by mal zostať v rukách farmárov – súčasťou by nemala byť Komisia ani členské krajiny a nemá ísť o súčasť SPP – ide o iniciatívu nad rámec existujúcich politík. Skepticky sa vyjadrila napríklad poľská delegácia, ktorá označila systém za náchylný na špekulácie a prospešný len pre veľké podniky.

Na prezídiách sa hovorilo aj **o pozícii C-C k balíku „Fit for 55“**. Základy stanoviska C-C: sektory poľnohospodárstva a lesníctva sú kľúčové pre dosiahnutie klimatickej neutrality, ale produkcia potravín a krmív musí zostať ústredným faktorom; zahrnutie biopalív; uhlíkové kredity ako finančná motivácia; kľúčové postavenie výskumu a inovácií v poľnohospodárstve; ochrana hraníc pre poľn. produkty (obava z „klimatického dumpingu“). Pozičný dokument C-C stanovuje kľúčové priority pri každej z politických iniciatív v rámci balíka Fit for 55: nariadenie o LULUCF, nariadenie o spoločnom úsilí (ESR), smernica o obnoviteľnej energii (RED), mechanizmus kompenzácie uhlíka na hraniciach (CBAM), revízia smernice o zdaňovaní energie (ETD), udržateľná letecká doprava a normy CO2 pre osobné a úžitkové vozidlá. Zahrnuté sú aj postoje k sociálnemu klimatickému fondu. Stanovisko bude slúžiť na diskusie s inštitúciami EÚ a externými zainteresovanými stranami počas roku 2022. Niektoré stanoviská: CBAM: C-C je za zahrnutie poľnohosp. produkcie do CBAM – nateraz tam sú len hnojivá (vstup pre poľnohospodárov); C-C požaduje postupné zavedenie CBAM pre hnojivá, aby sa producenti v tretích krajinách mohli prispôsobiť. LULUCF: podpora trhu s uhlíkom (ale potreba dopadovej štúdie), ciele znižovania sú príliš ambiciózne, flexibilita medzi LULUCF a ESR (nariadenie o zdieľaní úsilia) by mala byť prioritne medzi poľnohospodárstvom a lesníctvom (nie medzi všetkými sektormi ESR), čo znamená, že nadmerné záchyty uhlíka v rámci LULUCF by mali kompenzovať primárne emisie z poľnohospodárstva. Smernica o obnoviteľnej energii (RED): Úloha certifikovanej,

udržateľnej poľnohospodárskej a lesnej biomasy sa musí posilniť vo všetkých sektoroch bioenergie; cieľ znižovania emisií pre dopravu je nedostatočný; EÚ by mala prehodnotiť 7%-nú hornú hranicu pre biopalivá z plodín smerom nahor.

Na stretnutí bolo tiež diskutované stanovisko C-C k návrhu nariadenia Komisie **o sprístupňovaní výrobkov spojených s odlesňovaním na trhu EÚ** (Komisia návrh zverejnila 17.11.2021). V stanovisku C-C upozorňuje na niektoré kľúčové problémy, ktoré bude potrebné riešiť v rámci medziinštitucionálnych diskusií. **Ak budeme kŕmiť naše európske hospodárske zvieratá sójou bez odlesňovania, je dôležité, aby mäso dovážané do EÚ podliehalo rovnakým obmedzeniam. Prevádzkovatelia, ktorí chcú uvádzať na trh hovädzie mäso by mali spĺňať rovnakú úroveň požiadaviek ako chovatelia v EÚ, pokiaľ ide o vysledovateľnosť a identifikáciu miesta chovu zvierat vo všetkých fázach výroby.** Obdobne aj napríklad trstinový cukor by sa nemal dostať na trh EÚ, ak nie je bez odlesňovania.

Pracovná skupina C-C pre krmivá vypracovala pozičný dokument k **udržateľnosti krmiva**, ktorý bude základom pre lobovanie vo všetkých súvisiacich témach (udržateľné bielkovinové krmivá, kŕmne doplnkové látky, udržateľné označovanie a ekologické tvrdenia, zníženie emisií skleníkových plynov, príspevok k dobrým životným podmienkam zvierat a zníženie AMR, príspevok k zníženiu straty živín, nedostatok ekologického krmiva). Medzi návrhmi je napríklad podpora produkcie bielkovinových plodín, ich efektívnejšie využitie či preskúmanie nových zdrojov bielkovín.

C-C tiež pripravila diskusný dokument k **Európskej stratégii na ochranu pôdy**, v rámci ktorého víta záujem Komisie o zdravie pôdy a prevenciu záberov pôdy. Napriek tomu však C-C zdôrazňuje svoj postoj proti vytvoreniu akejkoľvek ďalšej harmonizovanej EÚ legislatívy o pôde. Pôda je lokálna/národná záležitosť a preferované by mali byť „lokálne riešenia lokálnych problémov“.